

БИЗНЕС КОМБИНАЦИИ И МЕЖДУНАРОДЕН БИЗНЕС

Въпросите за сливанията и придобиванията в международния бизнес са обект на различни области на научното познание, но в българското научно пространство има сравнително малко публикации по тях. На този фон интерес представлява книгата на проф. д.ик.н. Данаил Данаилов¹, в която той доразвива трайно присъстващата в изследователския и преподавателския му портфейл тема за бизнес комбинациите в контекста на глобализацията, дигитализацията и пандемията от COVID-19.

Кое определя релефността на това издание? Внимателният прочит позволява да се открият няколко изследователски линии.

Авторът споделя свои *виждания за теоретичните аспекти на бизнес комбинациите основно в трета глава*. В тази част той проследява теории с различна приложимост при сливанията и придобиванията, вкл. теорията за ефекта на синергията и теорията на пазарната сила. Проф. Данаилов доразвива идеите за ефекта на синергията в дигитална среда, като ги допълва и с пазарни, данъчни и дигитални ефекти (гл. 3, т. 6). Анализът на данъчните ефекти от бизнес комбинациите, обсъждани по време на дискусиите за промени в данъчната система по време на Световния икономически форум в Давос през 2021 г. (които са обект и на срещата на финансовите министри на държавите от G-7 няколко месеца по-късно), илюстрира амбицията на автора да свърже бизнес комбинациите с най-новите моменти в световната икономика. В тази част проф. Данаилов обръща внимание на известната идея за дължимата грижа (due diligence) и на нейното значение за ефективния процес на бизнес комбинациите. Темата за рисковете е конкретизирана, като е представен един от моделите за тяхната оценка. Теоретичните постановки на създадената от изследователи от Харвард ска̀ла за оценяване на рисковете са приложени и по отношения на българската икономика. От такава гледна точка авторът коментира и Плана за възстановяване и устойчивост – коментар, изпреварващ официализирането му като част от системата на държавното управление.

Друга изследователска линия е свързана процесите на сливанията и придобиванията в банковия сектор. На фона на сбитото представяне на тенденциите в тази област през XX век проф. Данаилов споделя свои виждания за естеството на протичащите процеси и техния противоречив характер през XXI век. Акцент е поставен върху кризисни и следкризисни казуси в отделни страни от ЕС, в САЩ, Канада, както и в България. Авторът търси предпоставките за описаните процеси в контекста на динамиката на световната икономика, като същевременно обръща внимание и на вижданията на световните лидери по тези проблеми. Уловени са и тенденциите, в т.ч. и в българската икономика, преди и по време на пандемията от COVID-19. Академично, но и емоционално е оценен казусът ББР. Проследени са и сливания и придобивания в небанкови финансови институции в страната. Темата не е нова за изследователския портфейл на проф. Данаилов. Новото е интересът

---

¹ Данаилов, Д. (2021). *Бизнес комбинациите: международните сливания, придобивания, поглъщания и консолидация: поуки от миналото, предизвикателствата за практиката, прогнози за бъдещето (вчера, днес и утре)*. С.: ИК-УНСС, 307 с.

му към бизнес комбинациите и дигитализацията, както и адаптирането на формулата на синергичните ефекти от тези комбинации в банковия сектор. Приложението на теорията за пазарните ефекти е разгледано на примера на мегасливанията в сектора в различни страни.

Силна страна на публикацията е представянето и анализирането на бизнес комбинации, които са водещи в различни отрасли на реалната икономика. България е във фокуса на автора не само по отношение на самите бизнес комбинации, но и на тяхното място и отражение върху българската икономика в условията на пандемията от COVID-19. Внимание заслужава критичният анализ на силните и слабите страни на сливанията и придобиванията в националното стопанство, извършен с помощта на матрицата на Бостънската консултантска група и скалата на рисковете, изработена от представители на Харвард. Интерес представлява и включването на прогнози на автора за рейтингите на българските компании.

Още в заглавието на книгата проф. Данаилов заявява своето намерение (отчасти коментирано в предшестващите редове) *да изследва темата за бизнес комбинациите в контекста и на макроикономиката*. Същевременно той представя и *свои прогнози за растежа на българската икономика*, като не само ги съпоставя с прогнози и сценарии на други институции, но и разглежда критично някои прогнози и политики в областта на доходите в България. Както беше посочено, авторът споделя и своя критичен прочит на Плана за възстановяване и развитие. Безспорно това е само част от макроикономическата проблематика в монографията на проф. Данаилов. Интересни са неговите виждания за икономиката на доверието, както и коментарите му относно известния Манифест от Давос за капитализма и заинтересуваните лица. Макроикономическото направление е не само фон на анализа на бизнес комбинациите, но е в органично взаимодействие с него.

Богатият опит на проф. Данаилов в областта на висшето образование (дългогодишен ректор, заместник-председател на Националната агенция за оценяване и акредитация) е вплетен в една интересна, нестандартна линия *на тази публикация, свързана с приложението на ефекта от синергия в областта на висшето образование – комбинацията от редовно, задочно и дистанционно обучение*. Изводите за сериозни различия от синергичния ефект от тази комбинация са диференцирани спрямо водещи и нововъзникнали университети.

Коментарите ми за тази книга биха били непълни, ако не отбележа силното авторово присъствие и под формата на критики и препоръки към политици и стопански ръководители. Авторитетният изследовател умело и балансирано между академичното и емоционалното защитава своите позиции и резултати.

В заключение мога да обобщя, че тази публикация е доказателство както за дългогодишния творчески труд на проф. д.ик.н. Данаил Данаилов, така и за актуалността на изследваната от него тематика в областта на световната и националната икономика

Проф. д.ик.н. Бистра Боева